

חגיגה י. (משנה) עד יא: (סוף הפרק)

ביאורים - בעמוד הבא

משנה

התנאים הבאים טוברים שלדיני נדרים יש מקור ברור בתורה, כדלהלן:

ר"א: נאמר פעמיים בתורה "כי יפליא" - הפעם השניה מלמדת על התרת נדרים. דחיה: הפסוק השני מלמד שנזירות חלה רק אם נאמרה באופן ודאי.

ר"ה: "אשר נשבעתי באפי" - משמע שאם יש פתח לנדר ניתן להתיר. דחיה: כוונת הפסוק היא שלמרות שנשבעתי בכעס לא אחזור בי.

ר"צ: "כל נדיב לבו הביאו" - משמע שהדבר תלוי בליבו ואם מתחרט ניתן להתיר. דחיה: אולי מכאן לומדים שניתן לקבל נזירות בלב (אף אם לא אמר במפורש).

ח' באח"ר: "נשבעתי ואקיימה" - משמע שאם רצה לא לקיים ניתן להתיר. דחיה: אולי בא ללמד שמצוה להישבע לקיים מצוה, כדי להזדרז לקיימה.

שמואל: "לא יחל דברו" - הוא אינו מיחל, אך אחרים יכולים להתיר לו.

התרת נדרים:
יש להם רמז במקרא.
(פורחין באויר ואין להם על מה שיסמכו)

פירוט בעניין ההלכות שיש להם מקרא מועט והרבה הלכות (קבוצה 2):

הלכות שבת
הכוונה לדין: החופר גומא בשביל העפר - לא חייב משום בונה, כי זה לא 'מלאכת מחשבת'. הרמז לכך: הקריטריון של 'מלאכת מחשבת' נלמד מסמיכות פרשיית שבת למשכן.

הלכות קרבן חגיגה
הכוונה לפירוש "וחגותם אותו": אנו לומדים מפסוק בעמוס שמדובר בקרבן (ולא בשמחה). יש כאן רק רמז מועט: לא ניתן ללמוד דברי תורה מדברי נביאים.

הלכות מעילות
הכוונה היא לדין הבא: אם המשלח נזכר שהמעות הן של הקדש - השליח מתחייב. נחשב כהררים התלוין בשערה: כי השליח מתחייב למרות שלא מודע לעבירה שעושה!

הלכות שבת, חגיגות, מעילות:
יש להם מקרא מועט והרבה הלכות.
(כהררים התלוין בשערה)

וזה לא דומה למי שמוציא מעות הקדש לחולין בשוגג שמתחייב, כי פה לא היה לשליח מושג כלל על הימצאות מעות הקדש.

נושאים אלו כתובים במפורש בתורה - רק דינים נקודתיים בכל תחום לא נאמרו במפורש

דינין: "נפש תחת נפש" - הכוונה לנתנת ממון (כפי שנלמד בגזירה-שוה).

קרבנות: קבלת הדם לא נאמרה במפורש אלא נלמדה מלשון 'הולכת' (כדי ללמד שהולכת הדם דינה כשאר עבודות)

טהרות: שיעור מקוה אמה על אמה בגובה אמה (40 סאה) - (שיעור ש "את כל בשרו" - נכנס בהם).

טמאות: שיעור טומאת שרץ בכעדשה - (נלמד מ - "בהם... מהם").

עריות: איסור ועונש לבא על בתו מאנוסתו - (נלמד בג"ש).

דינין, קרבנות, טומאה וטהרה, עריות:
נלמדו מהמקרא, אך לא מפורשים במקרא.
(יש להן על מה שיסמכו)

ביאורים

אין שליח לדבר עבירה: אין שלוחו של אדם לעשות דבר עבירה נחשב כמותו, אלא השליח נחשב כעושה מעצמו את העבירה. אף על פי שבכל התורה קיים כלל: "ששלוחו של אדם כמותו", בשליח לדבר עבירה אין הדבר כן, שאם למשל אמר אדם לשלוחו: "צא והרוג את הנפש", והלך השליח והרג - השליח חייב, ושולחו פטור. בטעמו של כלל זה אמרו בגמרא: "דברי הרב ודברי התלמיד, דברי מי שומעין". כלומר, לא ניתן לבנות כאן מערכת של שליחות כיוון שמערכת זו עומדת בניגוד לציווי התורה ולכן אין משמעות לשליחות. (יש המבארים כלל זה בכך שהמשלח יכול לומר שהיה בטוח שהשליח לא ישמע לו כיוון שדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים)

ישנם שני חריגים לכלל זה מעילה ודין טביחה ומכירה. במקרים אלו למרות שאין שליחות מושלמת קבעה התורה שעצם האחריות השליחות (העובדה שמישהו עשה דבר כתוצאה מציוויך) מחייבת, גם אם הוא לא מוגדר שליח.

ברייתא

דיני נגעים: מקרא מרובה והלכות מועטות.
דיני טומאת אוהל: מקרא מועט והלכות מרובות.

לכן:

מי שמסופק בהלכות נגעים – יעיין בפסוקים.
 מי שמסופק בהלכות טומאת אוהל – יעיין במשניות.